

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

תוכן עניינים

- א. צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר ... רבי שמעון היא.....1
- ב. נבלת בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור והחלב בכפרים צריכים מחשבה ואינם צריכים הכשר ... נבלת בהמה טהורה בכל מקום ונבלת עוף טהור והחלב בשווקים אינן צריכין מחשבה ולא הכשר.....2
- ג. סח לי נימוס אחיו של ר' יהושע הגרסי שהשוחט את העורב להתלמד בו דמו מכשיר 4
- ד. ואפי' לגופיה נמי לא בעי מחשבה6
- ה. לא רצה לפדותו עורפו בקופיץ מאחוריו וקוברו ואסור בהנאה ... לא ימיתנו לא בקנה ולא במגל ולא בקרדום ולא במגירה ולא יכניסנו לחדר וינעול דלת לפניו בשביל שימות6
- ו. בהנאת דמיו.....7
- ז. המקדש בפטר חמור אינה מקודשת.....8

דף י.

א. צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר ... רבי שמעון היא

כבר התבאר במסכת זבחים דף קה: שנבלת העוף טהור¹ מטמא מן התורה², וכיצד היא טומאתה אינה מטמאה לא במגע ולא במשא ולא כשהיא בתוך הפה אלא בתוך בית הבליעה.

כיצד הבולע כזית מנבלת העוף טהור ונגע בכלים בשעת בליעתו טמאים ונעשו ראשון לטומאה. ואחר שבלע אינו מטמא שאר כלים שהרי הוא ככלי

¹ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ג הלכה א ב

² אך נבלת העוף הטמא טהור ואינה מטמאה בבית הבליעה, ואם חישוב עליה לאכילה והוכשרה הרי היא כאוכלין טמאין שהן ראשון לטומאה. שם הלכה יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ראשון לטומאה אחר שפירש ממטמאיו, שאע"פ שהוא טעון טבילה והערב שמש אינו מטמא כלים.

אין נבלת העוף הטהור צריכה מחשבה לטמא טומאה זו החמורה, אלא כיון שבלע ממנה כזית מכל מקום הרי זו מטמאה בבית הבליעה.

חישב עליה לאכילה הרי זו מטמאה טומאת אוכלין והרי היא כאוכל ראשון לטומאה אף על פי שלא נגע בה טומאה אחרת ואינה צריכה הכשר.

ב. נבלת בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור והחלב בכפרים צריכים מחשבה ואינם צריכים הכשר ... נבלת בהמה טהורה בכל מקום ונבלת עוף הטהור והחלב בשווקים אינן צריכין מחשבה ולא הכשר

כבר התבאר במסכת חולין דף קכא: ודף קכח: שיש אוכלין שצריכין הכשר ואינן צריכין מחשבה ויש שצריכין מחשבה ואינן צריכין הכשר ויש שצריכין מחשבה והכשר ויש שאין צריכין לא מחשבה ולא הכשר

אוכל צריך הכשר מים או אחד מז' משקים ובלא הכשר לא יתטמאו טומאת אוכלין, והאוכל צריך להיות ראוי למאכל אדם, כיצד כל האוכלין המיוחדין לאדם בכ"מ צריכין הכשר ואין צריכין מחשבה. ובכלל זה חלב בהמה טהורה שמתה צריך הכשר, ולא מחשבה, בכל מקום.³

ויש לפעמים שצריך מחשבה לאכילה צריכין כגון אוכל שהוא מיוחד לאדם במקום הזה ואינו מיוחד לאדם במקום אחר, במקום שהוא מיוחד בו⁴ אינו

³ ע"כ דחלב מתה עומד לאכילה בכל מקום כבשר המתה ולהכי אין צריך מחשבה, ובפי' המשניות עוקצין פרק ג משנה ג גבי הנאמר במשנה והחלב בשווקים אינן צריכין מחשבה ולא הכשר פי' "החלב רוצה לומר חלב בהמה טמאה לפי שהוא מטמא כמו שמתמא בשרה ולפיכך אינו צריך הכשר" ועיי"ש בר"ב ובמשנה אחרונה משא"כ חלב טהורה בעיר שמצוי בשר אינו עומד לאכילה משא"כ בכפרים ועיין בשהם וישפה ⁴ ועל אף שבהמשניות אין תלוי ברצון עיר זו או עיר אחרת, אלא כללוא הוא דבכפרים צריך מחשבה ובכפרים א"צ, אבל מלשון הרמב"ם משמע דתלוי במנהג כל מקום, ובוודאי הדין כן הוא, דהכי משמע בשבת (קמ"ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

צריך מחשבה לייחדו לאדם, ובמקום שאינו מיוחד בו צריך מחשבה לייחדו לאדם ואח"כ יקבל טומאה, בשר הפורש מן החי בין מן האדם בין מן הבהמה בין מן העוף ונבלת העוף הטמא. ובכלל זה חלב בהמה טהורה שחוטא בכפרים ולענין הכשר, אף על פי שהוכשר בשחיטה צריך הכשר שני אחר המחשבה⁵.

האוכלין שאין מיוחדין לאכילה ואין סופן לטמא טומאה חמורה צריך מחשבה והכשר, כגון אלל ועצמות וקרנים וכדומה כנזכר לעיל

ואלו שאין צריכין לא מחשבה ולא הכשר. נבלת בהמה טהורה בכל מקום ונבלת העוף הטהור⁶ בכרכים לפי שהן מיוחדין למאכל אדם אין אחד מאלו צריך מחשבה ואינן צריכין הכשר מפני שסופן לטמא אדם וכלים בכזית וכל המטמא טומאה חמורה שאם יאכלנה אדם תטמא בבית הבליעה אינו צריך הכשר, ולכן אף על פי שטומאה אחרת אין בה מ"מ כשנגעה בשרץ נטמאת גם בלא הכשר מים.

ואלו צריכים מחשבה ואינן צריכין הכשר נבלת העוף הטהור בכפרים שאינה מיוחדת למאכל אדם, ונבלת בהמה טמאה בכ"מ וחוא שחישב על פחות מכזית אבל כזית אב טומאה הוא.

ב: דכל מקום יכולין לנהוג כפי רצונם, אבל איש אחד אינו יכול לנהוג נגד כולם. ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קסג סעיף ד

⁵ זה ודאי שהכשר קודם המחשבה אינו מועיל ואם הוא מהמושכלים הראשונים דמכל אוכל אשר יבוא עליו מים כתיב וקודם שנחשב אוכל מה יועיל הכשר ואין דבר זה צריך ראייה. ליתר שאת אביא ראיה מדברי רמב"ם שם במקומו פ"ג מט"א הל' ג' כתב וחלב בהמה טהורה שחוטא בכפרים אף על פי שהוכשר בשחיטה צריך הכשר שני אחר המחשבה עכ"ל. ובודאי הטעם לפי שהכשר קודם המחשבה אינו מועיל לו. וכן מפורש עוד שם עולשין שלקטן לבהמה והדיחן ונמלך עליהם לאדם צריכין הכשר שני אחר המחשבה וכ"ז מפורש בפ' העור והרוטב דף קכ"ח ע"א אמר ר"פ בהכשר קודם המחשבה קמיפלגי וכו' וחזר ר' עקיבא להיות שונה כר"י ואפילו ר"ע קודם שחזר בו נלע"ד דדוקא בחלב ס"ל שהוכשר קודם המחשבה לפי שחלב אף שבכפרים צריך מחשבה הרי בכרכים מן הסתם הוא נחשב אוכל ולכן ס"ל דעכ"פ אפילו בכפרים מועיל הכשר קודם מחשבה וכן בעולשים דלענ"ד בעולש גינה מיירי דמן הסתם הם לאדם ולכן קאמר שלקטן לבהמה מכלל דסתמן לאדם ולכן זה הוא דומה לחלב בכפרים ומייתי ר' יהודה ראייה ממנו. שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא – יורה דעה סימן קח

⁶ ברמב"ם שם כתב וחלב בהמה טהורה בכרכים ותימא הא חלב אין סופו לטמא טומאה חמורה דחלב בהמה טהורה אינה טמאה כמ"ש, ולכן פירשו דכוונתו לחלב בהמה טהורה שחוטא דהדם הכשירתו. וזה שכתב הטעם שסופו וכו' לא קאי אחלב וכ"מ.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

דף יז

ג. סח לי נימוס אחיו של ר' יהושע הגרסי שהשוחט את העורב להתלמד בו דמו מכשיר

כבר התבאר במסכת קידושין דף נט. וב"מ דף כב: וחולין דף לה: שכל אוכל הראוי⁷ לקבל טומאה⁸, אינו מקבל טומאה אלא אם כן נרטב תחילה באחד מ"שבעה משקים" מים, טל, שמן זית, יין, חלב, דם, דבש דבורים. המכשירו לקבל טומאה.

הדם המנוי מן⁹ המשקין הוא הדם השותת בשעת שחיטה¹⁰ מן הבהמה והחיה והעופות הטהורין.

אבל דם הקילוח אינו מכשיר¹¹, שעדיין חיים הן והרי הוא דומה לדם מכה או לדם הקזה.

⁷ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק א הלכה א ב

⁸ הטעם לכך הוא: "לפי שהתורה לא תחשב שום דבר, להיות ראוי לדינים שבו, עד שעת גמר מלאכתו, כמו בפירות לעניין תרומות ומעשרות... ולפי שדרך בני אדם בקצת פירות וירקות להדיחם מעפרם טרם שיאכלו אותם, לכן נאמר על כולם דרך כלל, שלא יהיו נקראים אוכל, עד שיוכשרו במים" (חינוך מצוה קס)..

⁹ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק י הלכה ג

¹⁰ משמע דמכשיר מן התורה וכ"כ חזון איש מכשירין סי' ז ס"ק ה, ועי"ש שהוכיח כן מחולין לו ב שרצו לפרש הפסוק והבשר אשר יגע בכל טמא שהוכשר בדם שחיטה ומפסחים זו א וכב ב קרא להכי הוא דאתא כו', וכ"מ מתוס' חולין לה ב ד"ה למישרי במש"כ טעם שאין אומרים לר"ש אין היקש למחצה. ודלא כמשנה אחרונה מכשירין פ"ו מ"ה שדם שחיטה אינו מכשיר אלא מדרבנן, ולפיכך קראוהו תולדה לדם, והלימוד מתשכנו כמים אינו אלא אסמכתא

¹¹ במאירי חולין ביאר שנאמר ודם חללים ר"ל דם שנעשה בו חלל והוא רביעית האחרון שנאמר ודם חללים פרט לדם הקלוח וטעם הדבר מפני שאינו דם הנפש שעדיין חיים הם והרי הם כדם של מכה או של נגיפה או של הקזה שאינו מכשיר. ובוה מיושב לכאורה מה שקשה שדם הקילוח הוא דם שהנפש יוצאה בו כמבואר ברמב"ם מאכלות אסורות פ"ו ה"ג. ובפסחים טז: דם שהנפש יוצאה בו קרוי דם דם שאין הנפש יוצאה בו אינו קרוי דם. וא"כ היה ראוי להכשיר אך כיון שהחיים הם מעדיין אינו נקרא דם הנפש. והשותת לאחר הקילוח, אף על פי שאין הנפש יוצאה בו ואינו דם, אין הדברים אמורים אלא בדם הקזה, אבל בדם שחיטה כל שיש בו אדמומית הנפש יוצאה בו, כמבואר בלח"מ מאכ"א שם, פרי"ח יו"ד סי' סז ס"ק א, ו שביון שיוצא ממקום שנשמה יוצאה בו, שהוא מקום הסימנים, שהחיות תלויה בהם, כל הדם הוא דם הנפש ועי' חזון איש מכשירין סי' ז ס"ק ג שהסביר בע"א, שבהקזה הדם שווה לצאת וכשכלה הקילוח כבר אינו דם הנפש, אבל בשחיטה פוסק הקילוח מהרה ועדיין חיונה היה וחשוב דם הנפש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

בהמה שמתה מאליה י"א¹² שאין דמה מכשיר, אך אם נהרגה בידי אדם מכשיר. וי"א¹³ שדם המתה מכשיר בכל גווני, וי"א¹⁴ שאינו מכשיר אלא בנשחטה¹⁵.

דם שחיטה בבהמה ובחיה ובעופות הטמאין¹⁶, והדם היוצא עם הליחה ועם הרעי ודם השחין והאבעבועות ותמצית הבשר כל אלו אינן מתטמאין ולא מכשירין¹⁷ אלא הרי הן כשאר מי פירות, ודם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר, ואין לנו כיוצא בו.

¹² רש"י חולין שמחלק בין מתה שמאליה לדם חללים שהוא בנהרגה.
¹³ חי' הר"ן שאין צורך כלל שיהיה דם חללים להכשיר, וכל דם מכשיר, ודם שחיטה בכלל. וז"ל לת"ק דם שחיטה נמי מכשיר. דכל דם מכשיר לדידה ור"ש הוא דם חללים דוקא וכיון שכן אלו אשמועינן ר"ש דדם שחיטה אינו מכשיר הוה ילפינן מיניה דדם חללים דוקא ודם המת נמי דלא מקרי דם חללים אינו מכשיר וכיון שכן לשמעינן דם שחיטה דאע"ג דאיכא למידרש ביה על הארץ תשפכנו כמים וכ"ש דם המת. ומתריצין דאלו הוה אמר הכי הוה אמינא דר"ש מודה בדם המת ולא מטעמא דת"ק אלא משום דדם חללים מיקרי דמה לי קטליה איהו מה לי קטליה מלאך המות.

¹⁴ בן משמע מתוס' וחי' הרשב"א דדם חללים היינו באדם ודם מתה אינו מכשיר והרי הוא כדרך מגפתה דמה לי קטלא כולה וכו' וז"ל תוד"ה דם חללים כריתות כב. שהרי בשמעתין משמע דם קילוח הוא דם שהנשמה יוצאה בו ומשמע לפי הסוגיא דשמעתא דגבי אדם ובהמה אין דינן שוה דגבי אדם דם שלאחר יציאת נשמה מכשיר אבל לא אותו שיוצא בשעת יציאת נשמה וגבי בהמה דם שלאחר יציאת נשמה אינו מכשיר כדאמרינן פסחים (דף טז:) הנח לדם התמצית דאפילו בחולין לא מכשיר ולא דם מיתה ולא דם מגפתה רק דם שחיטה דמצינו מתשפכנו כמים.

¹⁵ ואף על פי שאינו בכלל דם חללים, למדנו ממה שנאמר בדם: על הארץ תשפכנו כמים, הוקש הדם למים, מה מים מכשירים, אף הדם מכשיר, או שהוא קבלה מהלכה למשה מסיני,

¹⁶ המעיין היטב במשנה ובתוספתא יראה דהא דתנן במשנה (מכשירין) פ"ו מ"ז דר' אליעזר אומר דדם שחיטה בבהמה וחיה ועופות טמאין מכשירין, ות"ק סבר דאינן מכשירין, וכל רואה יבין דר"א לטעמיה אמר בתוספתא (שם פ"ג ה"ח) דם שחיטה לעולם מכשיר פירוש אף מכל הטמאין אם שחטן, דם שחיטה דידהו מכשיר. ולכן הנראה לי ברור דט"ס נפל בתלמודין, דהוי ס"ד דנימוס ור"א פליגי אם לגופיה בעי מחשבה, ואמר המתריץ ע"ז ממאי, דילמא טעמא דנימוס התם הואיל ויש בו סימני טהרה, פירוש דלגבי עצמו סברי כוליהו או דבעי מחשבה או לא, וכאן פליגי אם הדם הוא משקה להכשיר אם נפל על הפירות, ונימוס סובר דדם שחיטת טמאים אינו מכשיר רק בעורב, לפי שיש בו סימני טהרה סובר דדמו חשיב משקה להכשיר האוכלין לטומאה, ומנלן דסימני טהרה מילתא היא, דקתני עלה דההיא אר"ש מ"ט הואיל ויש בהן סימני טהרה, וכמו דסבר ר"ש לענין מחשבת אוכלין דסימני טהרה מילתא הוי כן סבר נימוס דסימני טהרה מועילין להחשיב את דמו למשקה להכשיר אוכלין, וזה הלשון מילתא היא, ר"ל דחשוב לענין מה, וכ"ת אי משום סימני טהרה מאי אריא להתלמד אפילו להתעסק נמי, אין ה"נ ומשום [רבי אליעזר] כצ"ל. ונתחלפו התיבות שבמקום שכתוב טעמא דר"א צ"ל טעמא דנימוס, ובמקום שכתוב ומשום נימוס צ"ל ומשום רבי אליעזר, ופירוש דר"א סובר דם שחיטה לעולם אף בטמאים שאין בהם סימני טהרה מכשיר, דדמן חשיב משקה, ואימתי כגון ששחטן להתלמד ועשה בהן כעין שחיטת טהורים מכשירים, דדם שחיטת טהורים מכשיר מקרא דתשפכנו על הארץ כמים, וזה דוקא היכי דהוי כעין שחיטה בטהורים, אבל במתעסק דלא הוי רק נחירה בעלמא לא מכשירין גם לר"א, אבל לנימוס דמשום סימני טהרה לא שנא בין להתלמד בין להתעסק, וכי פליגי רק לענין הכשר. וז"ב אצלי מאוד בגירסת ופירוש הגמרא, ונקיט עורב, דשאר עופות יש להן ג' סימני טומאה, ורובן כטמאים, וכפי' הר"מ בן יוסף, ובעי דיהיה חצי סימני טהרה כמו גמל כו', ודוק. או"ש שם

¹⁷ לפי שהכתוב תשפכנו כמים, שממנו למדים שדם שחיטה מכשיר, מדבר בטהורים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ד. ואפי' לגופיה נמי לא בעי מחשבה

כבר התבאר במסכת חולין דף קיז: שכל האוכלין¹⁸ שהן מבעלי חיים אינן מקבלין טומאה עד שימותו¹⁹, שחט בהמה חיה ועוף אף על פי שעדיין הן מפרכסין מקבלין טומאה דבנגע בה אז טומאה נטמאה²⁰.

ישראל ששחט²¹ בהמה טמאה לנכרי ושחט בה שנים [או רוב שנים] הרי זו מתטמאה טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת²², שחט בה אחד או שנחרה אינה מטמאה טומאת אוכלין, וכן עכו"ם ששחט בהמה טהורה לישראל ושחט בה שנים או רוב שנים מתטמא טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרכסת, שחט בה אחד או נחרה אינה מטמאה טומאת אוכלין והרי היא כשאר הנבילות.

ה. לא רצה לפדותו עורפו בקופיץ מאחוריו וקוברו ואסור בהנאה ... לא ימיתנו לא בקנה ולא במגל ולא בקרדום ולא במגירה ולא יכניסנו לחדר וינעול דלת לפניו בשביל שימות

¹⁸ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה ו
¹⁹ כל שאינה יכולה לחיות מקרי אוכל אף על פי שמפרכסת אף על גב דלגבי טומאת נבילות בעינן שתמות שאני התם דכתיב כי ימות. כס"מ שם
²⁰ ואף על גב דאז אינה ראויה לאכילה, ואיך תהיה טמאה טומאת אוכלין, דהרי כל עוד שמפרכסת אסורה לנכרי, דהרי אפילו בהמה טהורה ששחטה, וחתך ממנה אבר בעודה מפרכסת, אז דוקא בנשחטה כהוגן מותרת לאכילת נכרי אחר שתמות, מדמותרת אז לישראל [ורק כל עוד שמפרכסת אסור הנחתך ממנו] אבל בלא נשחטה כהוגן, מדלא מהני שחיטתה לישראל, להכי בנחתך ממנה אז אבר בעודה מפרכסת אסורה גם לנכרי, גם אחר שתמות, [והרי להרמב"ם גם בטהורה שנשחטה כהוגן, ונחתך ממנה בשר בעודה מפרכסת אסור לנכרי אף אחר שתמות, ומכ"ש בטמאה אפילו נשחטה כהוגן ראוי שיאסר לנכרי מה שנחתך ממנה בעודה מפרכסת, אף אחר שתמות [כש"ך כ"ו סק"ב], עכ"פ לענין טומאה אמרינן דמדנשחטה ע"י ישראל, מחשבתו משוי לה אוכל, ובנגע בה טומאה בעודה מפרכסת מקבלת טומאה, אבל בשחטה נכרי אין מחשבתו משוי לה אוכל, דמדלא נצטווה הנכרי בשחיטה, להכי רק מיתתה משוי לה אוכל: תפא"י שם יב
²¹ רמב"ם שם פרק ג הלכה ד
²² ואין צריכה מחשבה שהרי ישראל שחטה לאכילת העכו"ם ואין לך מחשבה גדולה מזו ואינה צריכה הכשר לפי שסופה לטמא טומאה חמורה. ויבאר להלן דף קכא בעזה"ת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

פטר חמור²³ ואפילו ספק פטר חמור שלא רצה לפדותו או שאין לו שם ולא דמים לפדותו ולא ליתנו לכהן מכהו בקופיץ (שהוא כמין²⁴ סכין גדול רחבו כארכו ועב הוא ויש לו כובר והקצבים חותכים בו בשר²⁵) בערפו.

ומתיו את כל הראש בבת אחת בלא הולכה והבאה²⁶ עד שימות²⁷, שכן כתיב (שמות יג פסוק יג) וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפָּתוֹ, ואחר כך יקברנו כולו בעורו ובשער²⁸ שהוא אסור בהנאה. ואין אומרים עריפה במקום פדייה עומדת, דגמרינן עריפה עריפה מעגלה ערופה, מה עגלה ערופה אסור בהנאה אחר עריפה אף פטר חמור כן.

ואין ממיתין אותו לא במקל ולא בקנה ולא במגל ולא במגירה ולא בקורדום. ולא יסגירנו בחדר וינעל בפניו עד שימות, וכן לא ישחטנו ולא יחנקנו ולא שאר מיתות ואם הרגו שלא כמצותו הוא מבטל מ"ע²⁹.

ו. בהנאת דמיו

כל זמן שלא נפרה³⁰ בממון הקדש הוא³¹, כיון שיש להקדש שיעבור עליו לפחות עד כדי פדיון של שם כל שהוא, ואסור בהנאה, לפיכך יכול הבעל למוכרו קודם שיפדנו ובלבד שיודיע ללוקח שהוא פטר חמור והוא יפדנו, אף על פי שהלוקח לא יפדנו אלא בשה כל שהוא וזה מוכרו בשווי ברמים

²³ רמב"ם הלכות ביכורים פרק יב הלכה ז, שו"ע ונו"כ שבא י

²⁴ ל' הרמ"ה בשטמ"ק כתובות ל"ז ב'

²⁵ רש"י בביצה ל"א והמאירי בסוטה מ"ה

²⁶ ה ואם הוליד והביא י"א שלא קיים המצוה

²⁷ ויחתוך בה בכת מאהוריה ממול ערפה נגד הסימנים ועד מקום שהצואר כשר לשחיטה כנגדו העורף כשר לעריפה ובדיעבד י"א דדי ברוב שנים וי"א דדי ברוב א' וכשעורפו תולש שער ביד כדי לעשות מקום לקופיץ אבל לא תולשו בכלי. דרך אמונה שם מד

²⁸ ערוה"ש

²⁹ חזו"א בכורות סי' י"ז סק"ד ובתוספתא אי' שלא יצא כני' או"ז סי' ת"צ

³⁰ רמב"ם שם הלכה ד, שו"ע ונו"כ שם ח

³¹ לרמב"ם המוכר אינו פדיון ולא ירדה הקדושה מהחמור כיון שלא נתכוין לפדותו ודעת הראב"ד דמכירה הוא פדיון ויתן הדמים לכהן הרא"ש בפ"ק דבכורות מחלק שאם ידע הלוקח שהוא פט"ח ואין משלם אלא עבור ההיתר שבו מותר ואפי' לכתחלה מותר למוכרו כה"ג וכ"כ רבנו ירוחם ועיין ט"ז ביו"ד סי' שב"א סק"ח ע"ש שו"ך שם דאפי' משלם לפי כולו כוונתו לשלם רק עבור ההיתר אבל אם לא ידע שהוא פט"ח בודאי שילם עבור כולו ואז כל דמיו אסורין וכן פסק בשו"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

מרובים חוץ מכדי דמי השה של כל שהוא שצריך לפדותו בו, אפילו הכי כל מה ששוה יתר על שם כל שהוא מותר בהנאה.

אבל אם מכרו בשויו ולא הודיע ללוקח שהוא פטר חמור, הרי הלוקח לא יפדנו ושילם עבור כולו, והדמים אסורים³² בהנאה³³. וי"א³⁴ דדוקא קודם עריפה אבל לאחר עריפה דמיו מותרין כדין כל איסור³⁵ שאין תופסין דמיהן. אם השכיר הפטר חמור³⁵ דמיו אסורין ואפי' פדהו אח"כ.

ז. המקדש בפטר חמור אינה מקודשת

כבר התבאר במסכת קידושין דף נז: כל אדם מישראל³⁶ שיש לו חמורה שבכרה פודה בשה מן הכבשים או מן העיזים בין זכר בין נקבה בין תם בין בעל מום בין גדול בין קטן. ולאחר שיפדנו, הוא חולין גמורין ומותר בגיזה ועבודה כשאר חולין והכהן יעשה גם כן בשה, כמו בשאר חולין.

פטר חמור³⁷ קודם שיפדה אסור בהנאה, ואסור לעבוד בו ולגוזזו כדי ליהנות בשערו, אבל אם היה שערו מסובך, או שיש לו מכה במקום השער, מותר לגוזזו להנאתו, שלא יצטער באותו הצמר³⁸, והשער אסור בהנאה ויקבר.

³² ועיין מחנ"א בהגהותיו על הרמב"ם ומרכה"מ שדעתם דכל האיסור הוא רק לזה שמכר משום קנס ולא לאחרים

³³ אף על גב דכל איסורי הנאה דמיהן מותרין היינו משום שאין הבעלים זכאין במכירתן אין קונין הדמים מן הדין והן בידו או גזל או מתנה אבל בפט"ח שקונה הדמים מן הדין מחמת זכות של פדיון וירויח היתר של דמי שם עשאוהו חכמים כנהנה מאיסור³⁴ חזו"א בכורות סי' י"ז סק"ז ועי' בקה"י בכורות סי' ח'

³⁴ "ת סק"א בשם נוב"י ועמ"ש"כ בזה בנחל איתן סי' י"ג ס"ג סק"ב.

³⁵ כ"מ מרש"י כאן

³⁶ שו"ע ונו"כ שם שכא א

³⁷ שו"ע ונו"כ שם ט

³⁸ הרא"ש נתן טעם שלא נאסרה בו גיזה אלא בתורת הנאה אבל בלאו דלא תגזו ליתא כיון דלית ביה קדושת דמים וגרע נמי משאר קדושת דמים דפדיונן קודש וזה פדיונו חולין. מ"ז שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בכורות

וכל זמן שלא נפדה³⁹, כממון הקדש הוא⁴⁰, ואסור בהנאה, וכבר התבאר במסכת נדרים דף מז: שהמקדש באיסורי הנאה דאורייתא לגמרי⁴¹ מכיון שאין בהם ממש כלל, וכחרס בעלמא חשובין, אינה מקודשת, שאין בהן שוה פרוטה מן התורה.

³⁹ שו"ע ונו"כ שם ח

⁴⁰ כיון שיש להקדש שיעבוד עליו לפחות עד כדי פדיון של שם כל שהוא

⁴¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז כח כא ואם הוא באיסורי דרבנן שאין להם עיקר מן התורה מקודשת וביש להם עיקר חיישי' לקידושין עיי"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

